

De leerbehoefte formuleren.

Het belangrijkste kenmerk van een goede leerbehoefte is concreet. Met concreet bedoelen we dat je specifiek bent in hetgeen dat jij denkt te leren in de betreffende leertaak. “Mijn leerbehoefte voor deze leertaak is dat ik leer les te geven” is bijvoorbeeld niet concreet.

Wat wil je precies leren? Een lesplan maken? Voor een groep staan? Omgaan met een vormingsdoel? Het uitvoeren van een onderwijsleergesprek? Het handhaven van een goede structuur in je les? Omgaan met ordeverstoringen? Het voeren van een begeleidingsgesprek? Etc.

Voorbeelden van een correct geformuleerde leerbehoefte:

Mijn leerbehoefte voor deze leertaak is:

- Het goed uitzetten van een opdracht tijdens mijn oefenles.
- Het herkennen van de persoonlijke leerstijl van mijn leerlingen.
- Passend te reageren op ordeverstoringen. Niet te hard en niet te zacht.
- Het toepassen van de vraag-pauze-naam-techniek tijdens mijn onderwijsleergesprek.
- Het goed wegschrijven van een onderwijsleergesprek in mijn lesplan.
- Omgaan met emoties van de leerling tijdens een begeleidingsgesprek.
- Het bespreekbaar maken van vormingsdoelen in een groepsevaluatiegesprek.

Zelfreflectie

Aan het einde van de leertaak wil je weten of je ook daadwerkelijk geleerd hebt wat je wilde leren. Is er aan je leerbehoefte voldaan of zijn er nog punten die je mee wilt nemen tijdens andere leertaken? Hier kom je achter door aan zelfreflectie te doen aan het einde van iedere leertaak. Dit doe je door kort voor jezelf te bekijken aan welke leerbehoeften wel en niet zijn voldaan. De korte zelfreflectie aan het einde van iedere leertaak kun je doen door het invullen van het logboekformulier. Aan het einde van ieder thema krijg je de opdracht om een zelfreflectieverslagje te schrijven.

Wat is zelfreflectie?

Zelfreflectie lijkt veel op een procesevaluatie maar gaat dieper in op jouw eigen handelen en gedrag. Reflecteren betekent dat je jezelf een spiegel voorhoudt om zo stil te staan bij hoe je bijvoorbeeld werkt, welke keuzes je daarbinnen maakt, welke vaardigheden je inzet, welke neigingen je hebt en hoe dat voelt. Bij zelfreflectie moet je niet alleen maar denken aan mislukte of minder goed uitgevoerde acties. Het gaat juist ook om wat een succes was of wat gewoon goed ging.

Bij reflecteren onderzoek je je manier van handelen, maar ook hoe je reageert op een bepaalde situatie. In veel gevallen reageren we vanuit een eerst impuls op een situatie. Dat betekent dat je niet eerst nadenkt voor je iets zegt of doet, maar handelt op basis van je eigen emoties. Ook kan het zijn dat je werkt vanuit vooringenomen standpunten of overtuigingen. Dit doe je overigens vaak onbewust.

Reflecteren kent drie grote voordelen. Ten eerste vergroot het je zelfkennis. Ten tweede leer je je eigen emoties te herkennen en te benoemen (en wellicht te begrijpen). Tot slot krijgt je inzicht in je eigen handelen, emoties en gedrag. Daarmee is reflecteren een vorm van persoonsvorming. Het is een manier om jezelf te leren kennen en te verbeteren.

Zelfreflecties uitvoeren

Het opstellen van een leerbehoefte bij iedere leertaak en het reflecteren op de handelingen en je gedrag tijdens de uitvoering van de leertaak, hebben sterk met elkaar te maken.

Zelfreflectie doe je gericht aan het einde van ieder thema met een opdracht waarbij je

een kort zelfreflectieverslag maakt. Het is echter aan te raden om ook aan het einde van iedere leertaak kort voor jezelf op te lijnen aan welke leerbehoeftes zijn voldaan en waar je dus nog aan wilt werken tijdens het betreffende thema. De leerbehoeftes waar je nog aan wilt werken tijdens andere leertaken, neem je vervolgens mee naar een volgende of andere leertaak waar je deze nogmaals benoemt.

In het zelfreflectieverslag beantwoord je voor jezelf de volgende vragen:

- Wat wilde ik bereiken in dit thema? (zie ook je leerbehoeftes)
- Heb ik bereikt wat ik wilde bereiken en wat heb ik zelf gedaan (handelingen en gedrag) waardoor ik dit juist wel of niet heb bereikt?
- Wat gebeurde er met mij? Wat gebeurde er met de ander(en)?
- Wat betekent dit en wat leer ik hier van?
- Wat neem ik mezelf voor? Wat moet ik hetzelfde blijven doen? Wat kan ik anders doen?
- Wat ga ik nu concreet anders doen en hoe dan?